

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie z wniosku **R.B.**
o odszkodowanie i zadośćuczynienie,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 24 stycznia 2025 r.
wniosku pełnomocnika o wyłączenie sędziego SN Ryszarda Witkowskiego od
udziału w sprawie z wniosku pełnomocnika o wyłączenie sędziego SN Marka Siwka
od udziału w sprawie kasacyjnej o sygn. akt I KK 388/23 [KRI 470]
na podstawie art. 41 § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

wniosek pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

W dniu 1 sierpnia 2024 r. (koperta k. 89) pełnomocnik wnioskodawcy R. B. –
adw. K. B. skierowała do Sądu Najwyższego m. in. wniosek z dnia 31 lipca 2024 r.
o zbadanie spełnienia przez sędziego SN Ryszarda Witkowskiego wymogów
niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego
powołaniu i jego postępowania po powołaniu w trybie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8
grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym. W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik
wnioskodawcy wyjaśniła, że wniosek w jej ocenie jest uzasadniony i dopuszczalny
co znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie Sądu Najwyższego, tj. w uchwale
siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2023 r., I KZP 22/22, gdzie

wskazano, iż postępowanie w sprawie wyłączenia sędziego, pomimo faktu, że jest postępowaniem incydentalnym mieści się w kategorii „sprawy”, o jakim mowa w art. 40 i art. 41 § 1 k.p.k., powołując się następnie na umocowanie od jego wniesienia na uchwałę składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA 1-4110-1/20, w której wskazano, że „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)”. Wnioskodawczyni wskazała również, że „przedmiotowy wniosek w swej istocie stanowi wyraz troski i dostrzeżenia przez obrońcę ryzyka związanego z obarczeniem wyroku jedną z bezwzględnych przyczyn odwoławczych, wynikającego z wadliwie ukształtowanego składu orzekającego. Niniejszy wniosek nie ma natomiast na celu kwestionowania kompetencji i kwalifikacji sędziego Ryszarda Witkowskiego i nie powinien być w ten sposób odczytywany.” Zaznaczyła też, że w dniu 25 lipca 2024 r. zostało jej doręczone postanowienie z dnia 17 lipca 2024 r. dotyczącego rozpoznania wniosku pełnomocnika o wyłączenie sędziego SN Marka Siwka od rozpoznania przedmiotowej sprawy i jak wynikało z treści przywołanego postanowienia wyznaczony został do jego rozpoznania sędzia SN Ryszard Witkowski. Wniosła o zbadanie spełnienia przez tego sędziego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu, wskazując, że w okolicznościach sprawy rozpoznanie jej w składzie tak wyznaczonym może doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności, mającej wpływ na wynik sprawy w rozumieniu art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, co znajduje też oparcie w treści art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych UE oraz art. 6 ust. 1 EKPCz w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. wobec zaistnienia w niniejszej sprawie w stosunku do sędziego SN Ryszarda Witkowskiego okoliczności powodujących z mocy prawa jego wyłączenie od udziału w rozpoznaniu sprawy ze względu na

uzyskanie przez niego nominacji na urząd sędziego Sądu Najwyższego na skutek rekomendacji KRS ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) i z tego powodu udział w rozpoznaniu sprawy przez tego sędziego doprowadziłby do wydania orzeczenia przez nienależycie obsadzony sąd, zgodnie z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w znaczeniu nadanym temu pojęciu prawnemu w pkt 1 uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/2020, a zatem przez skład Sądu Najwyższego sprzeczny z gwarancyjnym prawem oskarżonego (wnioskodawcy) do rozpoznania jego sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych UE oraz art. 6 ust. 1 EKPCz. Zaznaczyła, że sędzia SN Ryszard Witkowski otrzymał nominację na urząd sędziego Sądu Najwyższego na skutek rekomendacji KRS ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz.U. z 2018 r., poz. 3), a problem natury instytucjonalnej związany właśnie z wadliwością w zakresie ukształtowania tego organu był podstawą rzeczzonego wniosku dotyczącego sędziego SN Marka Siwka. Jak to oceniła pełnomocnik, „niechybnie” doszło w realiach niniejszej sprawy do wydania orzeczenia przez nienależycie obsadzony sąd, co w konsekwencji powinno sprowadzać się do tego, że orzeczenie to podlega uchyleniu z mocy prawa (na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.). Okoliczność ta zdaniem pełnomocnik świadczy i o tym, iż doszło do naruszenia art. 41 § 1 k.p.k. wszak sędzia SN Ryszard Witkowski rozstrzygał w niniejszej sprawie zagadnienie prawne, jakie bezpośrednio dotyczy również jego osoby, tj. uzyskania przez niego i wskazanego sędziego nominacji na urząd sędziego na skutek rekomendacji tej samej KRS.

W dalszej części wniosku pełnomocnik zaznaczyła, że „w przypadku braku akceptacji dla [przedstawionego] stanowiska należy rozważyć rozpoznanie niniejszego wniosku jako wniosku o wyłączenie Pana Sędziego Ryszarda Witkowskiego w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k. z uwagi na zaistnienie po stronie wymienionego niewzruszalnego domniemania braku instytucjonalnych gwarancji niezawisłości i bezstronności, powodując brak zdolności do orzekania w każdej rozpoznawanej z jego udziałem sprawie.” Wskazała też, że Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Andrzej Duda wręczył akt powołania sędziemu SN Ryszardowi Witkowskiemu do pełnienia urzędu sędziego

SN dnia 19 września 2018 r. (Nr [...]) zaś o jego powołanie wnioskowała Krajowa Rada Sądownictwa na mocy uchwały Nr [...]/2018 z dnia 23 sierpnia 2018 r. W zakresie uzyskania nominacji sędziowskich w wyniku udziału w konkursie przed KRS po dniu 17 stycznia 2018 r. wielokrotnie wypowiadał się Sąd Najwyższy m. in. w uchwale z dnia 2 czerwca 2022 r. I KZP 2/22, wyroku z dnia 5 grudnia 2019 r., III PO 7/18, OSNP 2020/4/38, postanowieniu z dnia 15 stycznia 2020 r., III PO 8/18, OSNP 2020/10/114) czy uchwale połączonych Izb SN z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA 1-4110-1/2), jednakże sędzia SN Ryszard Witkowski nie stosuje się do pkt. I uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA 1-4110-1/2) mimo, iż z treści przywołanej uchwały wynika wprost, iż orzeczenie wydane z udziałem sędziego SN powołanego na stanowisko z rekomendacji KRS ukształtowanej zgodnie z ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r., dotknięte jest zawsze przesłanką bezwzględnej przyczyny odwoławczej bądź nieważności postępowania. W konkluzji wniosku pełnomocnik stwierdziła, że skład sądu z udziałem sędziego SN Ryszarda Witkowskiego z przyczyn instytucjonalnych i ustrojowych nie może gwarantować niezawisłości i bezstronności sądu ukonstytuowanego z jego udziałem przede wszystkim w aspekcie zewnętrznym, co w konsekwencji nieuchronnie prowadzi to do sytuacji, gdzie brak jest zapewnienia stronie prawa do rzetelnego procesu (k. 69-72).

Zarządzeniem Prezesa SN z dnia 20 sierpnia 2024 r., I KB 12/24, wniosek pełnomocnika wnioskodawcy R. B. o zbadanie spełnienia przez sędziego SN Ryszarda Witkowskiego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących powołaniu i postępowania - z uwagi na to, że nie został złożony w sprawie, w której przedmiotem jest środek zaskarżenia ani żadnej innej, w której ustawa dopuszcza jego złożenie (art. 29 § 6 uSN), a został złożony w postępowaniu w przedmiocie rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego, potraktowano jako wniosek o wyłączenie sędziego złożony na podstawie art. 41 k.p.k., zarejestrowano w kontrolce rozstrzygnięć incydentalnych i jako takiemu nadano dalszy bieg (k. 91).

Jak wynika z treści pieczęci Kierownika Sekretariatu Wydziału I Izby Karnej SN zamieszczonej na karcie 95 akt sprawy, na podstawie zarządzenia Prezesa Izby Karnej z dnia 28 sierpnia 2024 r., przedmiotowy wniosek został zarejestrowany

w repertorium „*KRI*” pod numerem 561, a następnie przydzielony sędziemu sprawozdawcy (sędziemu SN Antoniemu Bojańczykowi).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek należało pozostawić bez rozpoznania: wpłynął bowiem do Sądu Najwyższego i datowany jest (31 lipca 2024 r., por. *k. 69 akt*) na datę późniejszą od dnia wydania postanowienia SN z dnia 17 lipca 2024 r., (*KRI 470*), którym sędzia SN Ryszard Witkowski rozstrzygnął wniosek o wyłączenie sędziego SN Marka Siwka od udziału w sprawie sygn. I KK 388/23. Zastosowanie znajduje tutaj więc — stosowany na zasadzie analogii do postępowania incydentalnego (tj. do układu procesowego w którym rozpoznawany jest „piętrowy” wniosek o wyłączenie sędziego, tj. wniosek o wyłączenie sędziego od rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego) — przepis art. 41 § 2 k.p.k.

Na marginesie tylko należy wskazać, że wyłączenie sędziego SN Marka Siwka od udziału w sprawie sygn. I KK 388/23 postanowieniem z dnia 22 października 2024 r. (*KRI 563*) było sprzeczne z ustawą postępowania karnego, bowiem Sąd Najwyższy rozpoznał kolejny wniosek o wyłączenie sędziego w sytuacji uprzedniego rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego. Brak jest jednak jakichkolwiek danych przemawiających za uznaniem, że kolejny wniosek był oparty na innych podstawach faktycznych — por. regulację art. 41a przed średnikiem k.p.k. Analiza treści wniosków z dnia 22 maja 2024 r., *k. 53-55, KRI 470* i z dnia 31 lipca 2024 r., *k. 75-80, KRI 563*, dowodzi, że są to wnioski tożsame. *Nota bene* skład Sądu Najwyższego w liczącym niecałą stronę uzasadnieniu postanowienia z dnia 22 października 2024 r. (*KRI 563*) w ogóle nie odnotowuje istnienia postanowienia SN z dnia 17 lipca 2024 r., (*KRI 470*), tak jakby był zdania, że postanowienie to nie istnieje w obrocie prawnym, czego — *de lege lata* w każdym razie — ustawa jeszcze nie przewiduje.

Z uwagi na układ procesowy niniejszej sprawy (brak ustawowej zaskarżalności postanowień w przedmiocie wyłączenia sędziego, brak możliwości dokonania ingerencji z urzędu w treść takiego rozstrzygnięcia), korekta tych uchybień nie jest już możliwa, co jednak nie zwalnia Sądu Najwyższego z

obowiązku zasygnalizowania opisanej powyżej, fundamentalnej ułomności rozstrzygnięcia z dnia 22 października 2024 r. (*KRI 563*).

Kierując się przedstawionymi względami, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

ł.n

r.g.